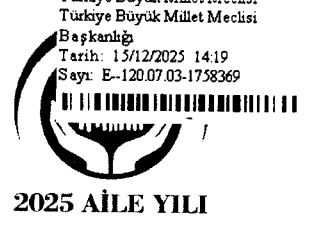




T.C.
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı



ACELE

Sayı : E-72079556-610-19037742

Konu : Soru Önergeleri
(7/28959-7/29056-7/30826-7/31624)

7/28959 } 6k 176
7/29056 }
7/30826 } 6k 11
7/31624 }

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

- İlgi : a) 13.06.2025 tarihli ve 1643995 sayılı yazınız.
b) 13.06.2025 tarihli ve 1643997 sayılı yazınız.
c) 22.07.2025 tarihli ve 1669540 sayılı yazınız.
ç) 04.08.2025 tarihli ve 1675623 sayılı yazınız.

İlgi yazılar ekinde alınan Şanlıurfa Milletvekili Sayın Mahmut TANAL tarafından Bakanlığımıza yöneltilen 7/28959, 7/29056, 7/30826 ve 7/31624 Esas Numaralı yazılı soru önergelerine, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99 uncu maddesi uyarınca hazırlanan cevabi yazımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Mahinur ÖZDEMİR GÖKTAŞ
Bakan

Ek:

- 1 - 7/28959 Cevap Metni (6 Sayfa)
- 2 - 7/29056 Cevap Metni (4 Sayfa)
- 3 - 7/30826 Cevap Metni (2 Sayfa)
- 4 - 7/31624 Cevap Metni (2 Sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: 1CBBABCF-E096-46DF-95D4-9AFF9CC1492D

Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/ashb-ebys>

Eskişehir Yolu Söğütözü Mah. 2177. Sk. No:10/A Pk: 06510 Çankaya/ ANKARA

KEP Adresi : ashb@hs01.kep.tr

Bilgi için: Aynur İLHAN ÇAK
Sosyal Çalışmacı
Telefon No: (312) 705 73 30



Şanlıurfa Milletvekili Sayın **Mahmut TANAL**'a Ait 7/29056 Esas Numaralı Yazılı Soru
Önergesine İlişkin Cevap Metni

Bakanlığımız engellilerin ve yaşlıların temel hak ve özgürlükleri başta olmak üzere toplumsal hayata katılım, sağlığa erişim ve kamu refahı için bir gereklilik olan erişilebilirlikle ilgili ulusal politikaların belirlenmesi, mevzuatın hazırlanması ve bu politikaların hayata geçirilmesi için kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyon ve iş birliğinin sağlanması ile yükümlü bir kurumdur. Erişilebilirliğin uygulanması tüm kurum ve kuruluşların görev ve sorumluluğundadır. Bu kapsamda “herkesin istediği her yere ve her hizmete, bağımsız ve güvenli olarak ulaşabilmesi ve bunları kullanabilmesi” olarak tanımlanan erişilebilirliğin sağlanması ve yaygınlaştırılması hususu yasal güvence altına alınmıştır.

2025/8 sayılı “Ulusal Erişilebilirlik Günü” konulu Cumhurbaşkanlığı Genelgesi ile, erişilebilirliğin temel hak olduğu bilincinin geliştirilmesi, gündelik yaşamın doğal bir parçası haline getirilmesi, doğru uygulamaların yaygınlaştırılması, gelecek nesillerde sürdürülebilirliğinin sağlanması ve erişilebilirlik kültürünün oluşturulması amacıyla her yıl 10-16 Mayıs Engelliler Haftasının kapanış günü olan 16 Mayıs “Ulusal Erişilebilirlik Günü” olarak belirlenmiştir. Ulusal Erişilebilirlik Günü kapsamında Bakanlığımız koordinasyonunda ve ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının iş birliğiyle, kamuoyunun ilgi ve dikkatini erişilebilirlik konusuna çekmek ve konuya ilişkin çalışmalara ivme kazandırmak amacıyla çeşitli etkinlikler düzenlenmesi ve çalışmalar yapılması planlanmaktadır. Gerçekleştirilecek faaliyetlerle toplumun tüm taraflarının ve farklı sektörlerin odağını bu alana çekerek erişilebilirlik konusundaki çalışmalara katılımcı ve çok taraflı bir anlayışla ivme kazandırmak hedeflenmektedir.

Bununla birlikte, 2005 yılında yürürlüğe giren 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanunun 7 nci maddesinde yapıtlı çevre, özel ve kamu toplu taşıma sistemleri ve bilgilendirme hizmetleri ile bilgi ve iletişim teknolojisinin erişilebilir olması hüküm altına alınmıştır. Ayrıca Kanunun geçici 2 nci ve geçici 3 üncü maddelerinde kamu kurum ve kuruluşlarına ait mevcut resmi yapılar, mevcut tüm yol, kaldırım, yaya geçidi, açık ve yeşil alanlar, spor alanları ve benzeri sosyal ve kültürel alt yapı alanları ile gerçek ve tüzel kişiler tarafından yapılmış ve umuma açık hizmet veren her türlü yapılar ile büyükşehir belediyeleri ve belediyeler tarafından şehir içinde sunulan ya da denetlenen toplu taşıma hizmetlerinde erişilebilirliğin sağlanmasına yönelik amir hükümlere yer verilmiştir.

Anılan Kanunun geçici 2 nci ve 3 üncü maddeleri hükümlerine dayanılarak hazırlanan Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Yönetmeliği 20.07.2013 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Yönetmeliğin amacı; umuma açık hizmet veren her türlü yapılar ve açık alanlar ile toplu taşıma araçlarında erişilebilirliğin denetimini yapacak olan komisyonların teşkili, çalışma usul ve esasları ile idari para cezalarının uygulanmasına ve genel bütçeye gelir kaydedilen idari para cezası tutarlarının kullanımına ilişkin hususları belirlemektir. Denetimlerde, 2020/3 sayılı Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Formları Hakkında Genelge ekinde yer alan Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Formları kullanılmaktadır. Buna göre Formlarda yer alan “*” ibareli soruların tümüne “Evet” cevabı verilmesi durumunda komisyonlarca bina, açık alan ve toplu taşıma aracı için “Erişilebilirlik Belgesi” düzenlenmektedir. Erişilebilirliğin izlenmesi ve denetlenmesi kapsamında Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Komisyonları tarafından mevzuatta yer alan toplu taşıma araçlarının, kaldırımaların, yaya geçitlerinin, durakların ve

otoparkların denetimleri yapılmaktadır. Bu denetimler ülke genelinde ve Şanlıurfa ili özelinde de devam etmektedir.

Bakanlığımız tarafından erişilebilirlik uygulamalarının yaygınlaştırılması için bilgi ve bilinç düzeyinin artırılması amacıyla 2021 yılından bu yana farklı temalarla düzenlenen “Erişilebilirlik Atölyeleri”nin belediyelerin erişilebilirlik standartlarını uygulamasını sağlamak amacıyla “Erişilebilirlik Atölyeleri” “Kaldırımlar”, “Yaya Geçitleri”, “Duraklar” “Kent Parkları” ve “Halka Açık Tuvaletler” başlıklarıyla düzenlenen 77 atölyeye mimar, mühendis, tekniker ve yönetici katılım sağlamıştır. Diğer yandan internet sayfalarının erişilebilir olarak tasarlanması ve erişilebilir hale getirilmesi amacıyla düzenlenen “Erişilebilirlik Atölyeleri: Web İçeriği Erişilebilirlik Eğitimi” başlıklı 19 atölye çalışması yapılmıştır. Kamu kurum ve kuruluşları tarafından sosyal medya platformlarında erişilebilir bilgi paylaşımlarının yaygınlaştırılmasını sağlamak amacıyla düzenlenen “Erişilebilirlik Atölyeleri: Sosyal Medyanın Erişilebilirliği Eğitimi” başlıklı 6 atölye çalışmasına basın birimi yönetici ve çalışanları katılım sağlamıştır.

Erişilebilirlik konusunda toplumsal farkındalık düzeyinin artırılması amacıyla üniversiteler, belediyeler ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarında görev yapan 28.000’i aşkın kişiye erişilebilirlik eğitimi verilmiştir.

Toplumsal farkındalığın artırılması amacıyla 2021 yılında “Yaşama Erişim” temalı, 2022 yılında “Trafikte Erişilebilirlik” temalı, 2023 yılında “Toplu Taşımada Erişilebilirlik Önemlidir” temalı 1 (bir) adet TV spotu ve 3 (üç) adet radyo spotu hazırlanmıştır. TV spotlarına Türk İşaret Dili eklenmiş ve seslendirmesi yapılmış bu sayede spotlar erişilebilir formata getirilmiştir. Anılan mevzuat kapsamında erişilebilirlik uygulamalarının geliştirilerek yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmalara Bakanlığımızca devam edilmektedir.

Erişilebilirlik ölçütlerinin belirlendiği mimar ve mühendislerin tasarımın ilk aşamasından son aşamasına kadar başvurabileceği, açıklayıcı metinlerin yanı sıra mimari çizimlerin üç boyutlu görseller ile desteklendiği, aynı zamanda akademisyenler için kaynak niteliğindeki Erişilebilirlik Kılavuzu yayımlanmış, ulusal standartları baz alan ve mevzuattaki son düzenlemeleri de içeren Erişilebilirlik Kılavuzu kapsamında kurgulanan, adım adım yapılması gerekenleri görsel olarak açıklayan ve erişilebilir mekânların simülasyonu niteliğinde bir “Erişilebilirlik Animasyonu” hazırlanmış ve belediyelere gönderilmiştir.

Bakanlığımızca “Rehber Köpekler” konulu yazı yerel düzeyde kamu kullanımına açık binalara, açık alanlara ve özellikle ulaşım yapılarına girişlerine ve ulaşım araçlarına binişlerine izin verilmesine yönelik gerekli tedbirlerin alınması için; “Kaldırımlarda erişilebilirliğin sağlanması” konulu yazı yayaların ve özellikle engelli, yaşlı, çocuk gibi hareket kısıtlılığı bulunan kişilerin kaldırımları güvenli ve bağımsız şekilde kullanmasını engeller nitelikte konumlanmış ticari işgallerin erişilebilirlik standartlarına, Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğine ve Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Formalarına uygunluğunun kontrol ve takibinin titizlikle yapılarak gerekli tedbirlerin alınması için belediyelere duyurulması talebiyle Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğüne iletilmiş ve anılan Genel Müdürlük tarafından tüm belediyelere talimat yazısı ile duyuruları yapılmıştır.

Ek olarak Bakanlığımızca “Asansör ve Toplu Taşıma Araçlarında Biniş Önceliği” konulu yazı; ulaşım tesisleri öncelikli olmak üzere, alışveriş merkezleri ve yoğun yaya sirkülasyonu olan diğer binalardaki asansörlerin kapılarına yakın yerlerde, herkesin görebileceği konumda, tüm yolcular için hazırlanacak ulaşım kartları ve herkesin görebileceği

konumda üzerinde, *"Engelli, yaşlı, hamile, bebek arabalı ve diğer ihtiyacı olan kişilere asansörlere ve araca binişte öncelik veriniz."* ibaresinin; otobüs, minibüs, metro, vapur gibi toplu taşıma araçlarının kapılarında, herkesin görebileceği konumda, *"Engelli, yaşlı, hamile, bebek arabalı ve diğer ihtiyacı olan kişilere araca binişte öncelik veriniz."* ibaresinin yer almasına ilişkin gerekli çalışmaların yürütülmesi için belediyelere talimat yazısı ile duyuruları yapılmıştır.

Engelli bireylerin şehir hayatına katılımını artırmak amacıyla yapılan çalışmalardan biri de; ücretsiz seyahat kapsamında gelir desteği sağlanmasıdır. 2013 yılında hayata geçirdiğimiz ücretsiz seyahat uygulaması ile şehir içinde karayolu, denizyolu ve demiryolu araçlarından engelli ve yaşlı bireyler ücretsiz yararlanmaktadır. 2015 yılında bu uygulamanın kapsamı özel halk otobüsleri ve deniz ulaşım araçlarını kapsayacak şekilde genişletilmiş, bu araçlara belediyeler aracılığıyla gelir desteği ödemesi başlatılmıştır.

4736 sayılı Kamu Kuruluşlarının Ürettikleri Mal ve Hizmet Tarifeleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 1 inci maddesi ile 04.03.2014 tarihli Ücretsiz veya İndirimli Seyahat Kartları Yönetmeliği hükümleri gereği; 65 yaş ve üzeri bireylerin nüfus cüzdanları, engelli kişilerin engel oranının yer aldığı nüfus cüzdanları ile ücretsiz veya indirimli seyahat hakkından faydalanabileceği ve bu hakkın herhangi bir gerekçeyle engellenemeyeceği ifade edilmektedir.

Söz konusu Kanun'un 1 inci maddesinin ek fıkrasında *"İlgili kurumlar, belediyeler ile belediyeler tarafından yetki verilen özel şahıs ya da şirketler, ücretsiz ve indirimli seyahat hakkının kullanılması ile ilgili olarak gerekli tedbirleri alırlar."* hükmü bulunmaktadır. Bu bağlamda belediyeler, söz konusu hakkın kullanımını sadece yetki sınırları içinde ikamet eden kişilerle sınırlandırılmasına sebebiyet verecek uygulamalardan kaçınarak, yetki sınırları içinde yaşasın ya da yaşamasın tüm vatandaşların söz konusu haktan eşit bir şekilde yararlanabilmesi için gerekli tedbirleri almakla yükümlüdürler.

Engelli ve 65 yaş ve üzeri kişilere sağlanan indirim ve muafiyetlerle bireylerin sosyal ve ekonomik hayata katılımı esas alınmaktadır. Ayrıca, ücretsiz seyahat kapsamında yaşlı ve engelli bireyler ile birlikte şehit yakınları ve gazilerimizin de toplumsal hayata katılımını güçlendirmek amacıyla, şehir içi özel halk otobüsü ve deniz ulaşım aracı (ayakta yolcu taşıyabilen) sahiplerine aylık gelir desteği ödemesi yapılmaktadır. Söz konusu gelir desteği ödemesi Bakanlığımız tarafından sürdürülmektedir. Şanlıurfa ilinde bu kapsamda; 2025 Mayıs ayında 1.276.292 TL ödeme yapılmıştır.

Engelli bireylerin haklarının korunması ve güçlendirilmesinde üst düzey koordinasyon ve etkili iş birliğini yürütmek üzere 2013/18 sayılı Başbakanlık Genelgesi ile kurulan Engelli Hakları İzleme ve Değerlendirme Kurulu (Kurul)'nun yapısı 2021/23 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi ile yeniden düzenlenmiştir. Kurul; engelli haklarının korunması ve geliştirilmesine ilişkin konularda idari ve yasal düzenlemelere ilişkin çalışmalar yapmak, önerilerde bulunmak, kaydedilen gelişmeler hakkında kamuoyunun aydınlatılması amacıyla yapılacak çalışmaları değerlendirmek, engelli hakları konusunda alınabilecek önlemlere ilişkin tavsiyelerde bulunmak, bu konuya ilişkin strateji belgesi ve eylem planları hazırlamak ve onaylamak, engelli hakları konusunda kurumlar arası iş birliği ve koordinasyonu sağlamakla görevlidir. İhtiyaç duyulması halinde Kurul tarafından alınan kararların il ve ilçe düzeyinde uygulanması, sonuçlarının izlenmesi ve değerlendirilmesi amacıyla il ve ilçe kurulları kurulmasına Kurulca karar verilebileceği de aynı Genelge ile hükme bağlanmıştır.

Kurul, 15 Kasım 2022 tarihinden itibaren faaliyetlerine aktif bir şekilde devam etmekte olup ilk toplantısında Engelli Hakları Ulusal Eylem Planı (EHUEP)’nın izlenmesi ile görevlendirilmiştir. Engelli Hakları Ulusal Eylem Planı ülkemizin “engelli bireylerin kendi potansiyellerini gerçekleştirebildikleri içermeci bir toplum inşa etmek” vizyonunu ortaya koyan 2030 Engelsiz Vizyon Belgesi’nin ilk uygulama aracı olarak 3 Şubat 2023 tarihli Resmi Gazete’de Cumhurbaşkanlığı Genelgesi olarak yayımlanarak hayata geçirilmeye başlanmıştır. EHUEP, Engelsiz Vizyon’da yer alan “İçermeci ve Erişilebilir Toplum”, “Hakların Korunması ve Adalet”, “Sağlık ve İyilik Hali”, “Kapsayıcı Eğitim”, “Ekonomik Güvence”, “Bağımsız Yaşam”, “Afet ve İnsani Bakımdan Acil Durumlar” ve “Uygulama ve İzleme” politika alanlarındaki, 31 hedef ve 107 eylem alanına yönelik 316 faaliyeti içermektedir.

İkinci yılını tamamlamak üzere olan Engelli Hakları Ulusal Eylem Planı, Bakanlığımız bünyesinde oluşturulan çevrim içi izleme modülü aracılığıyla izlenmektedir. Eylem Planı’nda yer alan faaliyetlerden sorumlu olan kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcilerinin izleme modülüne yaptığı veri girişleri derlenerek yıllık ara izleme raporu haline getirilmektedir. Eylem Planı’nın tamamlanmasının ardından Ana İzleme raporu hazırlanacaktır.

Ayrıca, insan hakları ihlallerinin izlenmesi hususunda; görevleri arasında; insan hakları ve ayrımcılık yasağı ihlallerine ilişkin yargı kararlarının uygulanmasına ilişkin sorunları izlemek ve değerlendirmek olan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK) ile idarenin işleyişi ile ilgili şikâyet üzerine, idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve idareye önerilerde bulunmakla görevli olan Kamu Denetçiliği Kurumu (KDK) bulunmaktadır.

Soru önergesinde yer alan diğer konular, Bakanlığımız görev ve faaliyet alanında olmadığından değerlendirilememiştir.